

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

**BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN
SERIA ARHEOLOGIE**

4 - 2012

**Editura Renaissance
București
2012**

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN. SERIA ARHEOLOGIE 4

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dr. Pavel Mirea, *Muzeul Județean Teleorman* - Redactor șef
Dr. Ecaterina Țânțăreanu, *Muzeul Județean Teleorman* - Secretar de redacție
Dr. Radian R. Andreescu, *Muzeul Național de Istorie a României*
Dr. Abraham van As, *Leiden University*
Dr. Douglass W. Bailey, *San Francisco State University*
Dr. Ioana Bogdan-Cătănicu, *Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan'*
Dr. Sabin Adrian Luca, *Universitatea 'Lucian Blaga' din Sibiu, Muzeul Național Brukenthal*
Dr. Steve Mills, *Cardiff University*
Dr. Cristian Schuster, *Universitatea din București, Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan'*
Dr. Laurens Thissen, *Thissen Archaeological Ceramics Bureau, Amsterdam*

Tehnoredactare: Pavel Mirea, Pompilia Zaharia

Corectura: Ecaterina Țânțăreanu, Mădălina Dumitru

Consultanți: Steve Mills (limba engleză), Cristi Marin (limba franceză)

Coperta: Ac de vâl (sec. XVI - jumătatea sec. XVII) din tezaurul descoperit la Brânceni, colecția Muzeului Județean Teleorman; desen Cătălina Dănilă, machetare Pompilia Zaharia

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de către autori.

Corespondența, manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb se vor trimite Colegiului de redacție, pe următoarea adresă: MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN, str. 1848, nr. 1, cod poștal 140033, ALEXANDRIA, jud. Teleorman, ROMANIA sau prin email: redactie_BMJT@yahoo.com; pavelcmirea@yahoo.com.

Volum editat cu sprijinul Consiliului Județean Teleorman

Editura Renaissance 2012
www.editurarenaissance.ro
(Editură recunoscută C.N.C.S.I.S.)
Editor: Sorin Alexandru ȘONTEA
Telefon/fax: 031.808.91.97/0744.652118
E-mail: sorinsontea@rdslink.ro

©Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii Renaissance și Muzeului Județean Teleorman

ISSN 2065-5290
Tipar: ABSTRACT MEDIA SRL
Tel/fax: 031.808.91.97

SUMAR
CONTENTS

Laurens THISSEN Starčevo - Criș pottery from TELEOR 003, S Romania <i>Ceramica Starčevo - Criș din TELEOR 003, sudul României</i>	5
Radian ANDREESCU Reprezentări ornitomorfe descoperite în așezarea de la Vitănești 'Măgurice', jud. Teleorman <i>Ornithomorphic Figurines from Vitănești 'Măgurice', Teleorman County</i>	47
Katia MOLDOVEANU Un capac cu mâner antro-po-zoomorf descoperit la Vitănești 'Măgurice', jud. Teleorman <i>A Lid with an Anthro-po-zoomorphic Handle from Vitănești 'Măgurice', Teleorman County</i>	53
Ion TORCICĂ Piese de tipul 'coarne de consecrație' descoperite în așezările Vitănești 'Măgurice' (jud. Teleorman) și Surdulești (jud. Argeș) <i>'Horns of Consecration' from Vitănești 'Măgurice' (Teleorman County) and Surdulești (Argeș County)</i>	59
Cristian Eduard ȘTEFAN, Valentin DUMITRAȘCU, Monica MĂRGĂRIT <i>Restitutiones Archaeologicae: așezarea de tip tell de la Coșereni 'Măgura de la Comana', jud. Ialomița</i> <i>Restitutiones Archaeologicae: the Tell Settlement at Coșereni 'Măgura de la Comana', Ialomița County</i>	71
Theodor IGNAT, Vasile OPRIS, Mădălina VOICU, Radian ANDREESCU, Cătălin LAZĂR Ceramica din locuința nr.5 de la Sultana 'Malu Roșu'. Analiză primară (I) <i>The Pottery from House nr.5 at Sultana 'Malu Roșu'. Preliminary Analysis (I)</i>	101
Alin FRÎNCULEASA Tradiții și contacte culturale în nordul Munteniei în epoca eneolitică: despre siturile de la Mălăieștii de Jos (jud. Prahova), Seciu (jud. Prahova) și Coțatcu (jud. Buzău) <i>Traditions and Cultural Contacts during the Northern Wallachia Eneolithic: the Sites from Mălăieștii de Jos, Seciu (Prahova County) and Coțatcu (Buzău County)</i>	133
Daniel GARVĂN, Roxana MUNTEANU Un sceptru cruciform descoperit la Traian 'Dealul Fântânilor' (jud. Neamț) <i>An Eared-type Mace from Traian 'Dealul Fântânilor' (Neamț County)</i>	167
Ion PĂTRAȘCU Restituiri: Emil Moscalu, Raport asupra săpăturilor arheologice de la Orbeasca de Sus, comuna Orbeasca, județul Teleorman <i>Restitutions: Emil Moscalu, Report on the Excavations at Orbeasca de Sus, Orbeasca Commune, Teleorman County</i>	175
Camelia - Mirela VINTILĂ, Despina MĂGUREANU Notă asupra descoperirilor de sec. II - I a. Chr. din situl arheologic 'Băneasa - La Stejar' <i>Notes sur les découvertes du II - I siècle av. ne. sur le site archéologique 'Băneasa - La Stejar'</i>	183
Bogdan CIUPERCĂ Locuințele așezărilor din Muntenia în secolele VIII-X <i>Settlement Dwellings from the VIII-X Centuries in Walachia</i>	197

Ecaterina ȚĂNȚĂREANU Tezaurul de la Brânceni, jud. Teleorman, un tezaur medieval cu monede și podoabe <i>The Medieval Coin and Adornment Hoard from Brânceni, Teleorman County</i>	227
Alexandra GHENGHEA Was there a death gesture during early iron age? A new meaning for the 'Warrior from Capestrano' <i>Un gest al morții în prima epocă a fierului? Un nou înțeles pentru 'Războinicul din Capestrano'</i>	239
Prezentări de carte <i>Book Reviews</i>	251
Ecaterina ȚĂNȚĂREANU <i>Habitat medieval în sud-vestul Munteniei în sec. XIV-XVII. Temeiuri istorice și arheologice,</i> Publicațiile Muzeului Județean Teleorman I, Editura Renaissance, București, 2010, 259 pagini, 60 planșe, abrevieri, bibliografie, sursele ilustrațiilor, indice general, rezumat în limba franceză, ISBN 978-973-8922-80-8 (Ștefan NEDELCUȚĂ-APOPE)	251
Joanna R. SOFAER <i>The Body as Material Culture: A Theoretical Osteoarchaeology,</i> Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 188 pagini, 11 ilustrații, 3 tabele, ISBN 978-0-521-81822-3 (Mădălina VOICU)	253
Obituaria <i>Obituary</i>	255
Cătălin LAZĂR Amintiri despre un prieten <i>Memories of a Friend</i>	255
Colaboratori <i>Contributors</i>	261

AMINTIRI DESPRE UN PRIETEN

Cătălin LAZĂR

În ultimele zile din luna decembrie a anului trecut am fost marcat de o veste deosebit de tristă: dispariția colegului și prietenului George Neagu (1980 - 2011). Informația mi-a parvenit în mod întâmplător, prin intermediul unuia dintre mijloacele *moderne* de socializare. În primele momente, mărturisesc sincer, nu am dat crezare acestei informații, mai ales datorită caracterului oarecum evaziv al datelor legate de nefericitul eveniment. Însă, din păcate, vestea s-a dovedit a fi adevărată...

Absolvent al Facultății de Istorie și Științe Politice din cadrul Universității 'Ovidius' Constanța, specializarea Istorie Veche și Arheologie, în anul 2005, iar mai apoi al unui Master în cadrul aceleiași unități de învățământ superior (promoția 2007), George Neagu a avut contact cu disciplina arheologică încă din studenție. Colaborator apropiat și elev al Valentinei Voinea, al cărui discipol fidel a fost încă de la început, George Neagu a fost format la școala de preistorie de la Constanța, inițiată de profesorul Puiu Hașotti și susținută de regretații Adrian Rădulescu și Mihai Irimia, ulterior continuată cu ardoare de către Valentina Voinea, instituție ce a produs o serie de arheologi remarcabili. Descoperindu-și pasiunea pentru perioada neo-eneolitică încă din timpul studenției, atât datorită participării sale pe o serie de șantiere arheologice de profil (Cheia 'Vatra satului', Sultana 'Malu Roșu' etc.), dar și pe baza cursurilor speciale urmate în cadrul ciclului universitar, George Neagu a fost angajat la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța în anul 2005, în calitate de muzeograf - arheolog. Va participa la mai multe șantiere arheologice sistematice și preventive ala muzeului constănțean, în paralel cu o intensă activitate de cercetare sub coordonarea Valentinei Voinea. Rezultatele acestor preocupări s-au concretizat în numeroasele comunicări științifice, articole, studii și rapoarte de săpătură publicate alături de colegii de la Constanța și nu numai. În anul 2008 s-a înscris la doctorat cu tema *Neo-eneoliticul din Valea Casimcei*, sub coordonarea profesorului Petre Roman. În 2010 părăsește Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, într-o conjunctură ambiguă (cel puțin pentru mine), revenind în domeniul arheologiei în toamna anului 2011, ca angajat al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (Ministerul Transporturilor și Infrastructurii). În această calitate a participat la săpăturile arheologice preventive de pe Coridorul 4 Paneuropean, varianta ocolitoare Orăștie - Deva, în situl arheologic Șoimuș 1.

Pe lângă arheologie, George Neagu a fost implicat și în activitatea sindicală, jucând un rol important în constituirea Sindicatului Ovidius al Lucrătorilor din Muzeu - Constanța, în anul 2009. În calitate de președinte al acestei structurii sindicale s-a implicat în soluționarea și rezolvarea diverselor probleme legate de activitatea și statutul angajaților din cadrul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Mai mult decât atitudinea corectă față de problemele administrative generate de sistem, el împreună cu ceilalți colegii tineri din cadrul instituției muzeale constănțene au luat poziție față de abuzurile grave petrecute în cadrul cercetărilor arheologice preventive și de salvare desfășurate pe centura ocolitoare a orașului Constanța în anul 2009, cu acordul tacit al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Constanța, dar și a conducerii Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Acțiunea aceasta îndrăzneată a fost urmată de o serie de articole de presă, luări de poziție a colegilor *de breaslă* din țară și străinătate, precum și de o petiție adresată Comisiei Naționale de Arheologie, de pe lângă Ministerul Culturii și Cultelor, intitulată sugestiv *Pe centura arheologiei*. Efectul acestui act de curaj și responsabilitate profesională, destul de rar întâlnit în cadrul arheologiei românești, a generat numeroase discuții și puncte de vedere, culminând cu o ședință extraordinară a Comisiei Naționale de Arheologie la Constanța, în octombrie 2009, cu ocazia Sesiunii Internaționale Pontica. Din păcate, rezultatul acelei întâlniri al cărui scop principal era acela *de a rezolva problemele de la Constanța*, nu a reprezentat decât o mușamalizare a situației critice din acel moment, nu o soluție reală. Totuși, din perspectiva aceasta, George Neagu și colegii de la Constanța ce l-au susținut, prin poziția fermă și atitudinea corectă adoptată, pot fi considerați un reper moral și profesional al tinerei generații de arheologi din România.

* * *

Personal l-am cunoscut pe George Neagu pe șantierul arheologic Sultana 'Malu Roșu' (jud. Călărași), în vara anului 2004. Ajunsesse pe șantier împreună cu alți studenți ai Facultății de Istorie din cadrul Universității 'Ovidius' Constanța, însoțiți de colega Valentina Voinea (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), pentru a efectua practica arheologică anuală. A revenit și anul următor la Sultana, tot în calitate de student, iar mai apoi, peste câțiva ani, în 2009, în calitate de specialist al Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța.

L-am remarcat pe George încă din primul an de colaborare, în primul rând datorită deosebitei puteri de muncă, interesului, meticulozității și dedicației cu care se implica în săpătura arheologică, dar și grație spiritului *iscoditor*, inteligenței native și atenției de care dădea dovadă. Curiozitatea și aspirația de a înțelege trecutul, dorința de corectitudine, intenția *de a face bine ceea ce face, oricum și oricând*, dar și respectul față de profesia aleasă l-au caracterizat cred cel mai bine pe George sau *Georgică*, după cum îi spuneau prietenii.

Profesional am avut ocazia să lucrez împreună cu George atât pe șantierul de la Sultana 'Malu Roșu', jud. Călărași (2004, 2005, 2009), dar și pe cel de la Cheia 'Vatra satului', jud. Constanța (2005, 2006), situații ce mi-au confirmat faptul că era un foarte bun arheolog de teren. Răbdarea, intuiția și ambiția îi confereau o abilitate deosebită în săpătura arheologică, dublată de o atenție intrinsecă legată de înregistrarea riguroasă a datelor rezultate. De asemenea, în anul 2005, am avut prilejul să-l *descopăr* pe George și în poziția de *om al obiectului*, atunci când împreună cu Valentina Voinea au prelucrat o parte din materialul ceramic fragmentar provenit din locuința nr. 2 de la Sultana 'Malu Roșu'. Și în această postură nu a făcut rabat de la calitate și dedicație față de munca întreprinsă, confirmând *apetitul* său pentru arheologie în general și pentru perioada neo-eneolitică în special.

Atitudinea cinstită față de disciplina arheologică, i-a fost dublată de *setea de dreptate* în raport cu sistemul administrativ ce guvernează arheologia din România, manifestată printr-o luare de poziție fermă și argumentată. Astfel, nu pot uita entuziasmul ce-l caracteriza pe George atunci când critica abuzurile și nedreptățile generate de sistem, dar și față de cei puși a veghea la buna desfășurare a lucrurilor din cadrul arheologiei românești. În calitatea sa de lider sindical, prin atitudinea justă adoptată, în spiritul deontologiei profesionale arheologice (de multe ori ignorată de cei mai mulți colegi *de breaslă*), George ne-a motivat pe toți, direct sau indirect, determinându-ne să ne raliem pentru o cauză comună, dreaptă, sintetizată remarcabil în câteva cuvinte: 'Nu vrem decât să ne facem meseria !'

Din păcate, George ne-a părăsit mult prea devreme, probabil înainte de a-și dovedi întreaga sa capacitate profesională și umană. Adio prietene, *sit tibi terra levis* !

Lista publicațiilor lui George Neagu:

- 2005 -

Voinea, V., Dobrinescu, C., Radu, V., Bălășescu, A., Potârniche, T., Drăghicescu, D., **Neagu, G.**, Rusu, F., Heroiu, A., Vâlcu, M. și Vâlcu, M. (2005) 'Cheia, com. Grădina, jud. Constanța, Punct: Vatra satului', în M.V. Angelescu, I. Oberländer-Târnoveanu și F. Vasilescu (eds.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2004*, pp. 133-4, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.

- 2006 -

Andreescu, R.R., Lazăr, C., Moldoveanu, K., Oană, V., Mirea, P., Voinea, V., Haită, C., **Neagu, G.** și Potârniche, T. (2006) 'Sultana, com. Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu, (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2005*, pp.347-8, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.

Voinea, V., Dobrinescu, C., Lazăr, C., **Neagu, G.**, Potârniche, T., Heroiu, A., Grigoruță, O., Nastasi, I., Carabuz, T. și Tobol, D. (2006c) 'Cheia, com. Grădina, jud. Constanța, Punct: Vatra satului', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2005*, pp. 133-4, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.

Voinea, V. și **Neagu, G.** (2006a) 'Ceramica Hamangia III', *Pontica* 39: 9-34.

Voinea, V. și **Neagu, G.** (2006b) 'Începutul eneoliticului în Dobrogea: între prejudecăți și certitudini', *Studii de Preistorie* 3: 149-61.

- 2007 -

- Băjenaru, C., Dobrinescu, C., **Neagu, G.** și Bodolică, V. (2007a) 'Constanța, jud. Constanța [Tomis], Punct: str. George Enescu, nr. 22', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2006*, pp. 132-3, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.
- Dobrinescu, C., Băjenaru, C., Potârniche, T., **Neagu, G.** și Bodolică, V. (2007b) 'Constanța, jud. Constanța [Tomis], Punct: Intrarea Smârdan - Mihai Eminescu, nr.13', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2006*, pp. 134-5, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.
- Papuc, Gh., Voinea, V. și **Neagu, G.** (2007c) 'Constanța, jud. Constanța [Tomis], Punct: str. Brâncoveanu', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2006*, pp. 132-4, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.
- Voinea, V., **Neagu, G.**, Bălășescu, A., Radu, V., Cărpuş, C., Cărpuş, L., Grigoruță, O., Carabuz, T. și Georgescu, Ș. (2007d) 'Cheia, com. Grădina, jud. Constanța, Punct: Vatra satului', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2006*, pp. 124-6, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.
- Voinea, V., Dobrinescu, C., **Neagu, G.**, Bălășescu, A. și Radu, V. (2007e) 'The Hamangia settlement at Cheia, Costantza County, Romania', *The European Archeologist* 26: 10-11.

- 2008 -

- Voinea, V. și **Neagu, G.** (2008) 'Archeological research at Hamangia III settlement from Cheia (2004 - 2008)', *Pontica* 41: 9-34.
- Voinea, V., **Neagu, G.**, Bălășescu, A. și Radu, V. (2008) 'Cheia, com. Grădina, jud. Constanța, Punct: Vatra satului', în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2007*, pp. 102-3, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală.

- 2009 -

- Voinea, V., **Neagu, G.** și Radu, V. (2009a) 'Spondylus Shell Artefacts in Hamangia Cultures', *Pontica* 42: 9-25.
- Voinea, V., **Neagu, G.**, Petcu, R., Szmoniewski, B., Bălășescu, A. și Radu, V. (2009b) 'Cheia, com. Grădina, jud. Constanța, Punct: Vatra satului', în M.V. Angelescu, I. Oberländer-Târnoveanu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2008 - Valachica XXI-XXII*, pp. 96-8, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală și Complexul Național Muzeal 'Curtea Domneasca' Târgoviște.
- Neagu, G.** (2009) 'Câteva opinii privind plastica Hamangia', *Arheologia spiritualității preistorice în ținuturile carpato-ponto-danubiene*, Symposium 27 - 29 martie 2007, Fundația 'Rădăcinile Europei', pp. 89-102, Constanța: Editura Arhiepiscopiei Tomisului.

- 2010 -

- Andreescu, R.R., Lazăr, C., Florea, M., Moldoveanu, K., Haită, C., Bălășescu, A., Radu, V., Ignat, T., Soficaru, A., Ion, A., **Neagu, G.**, Chitonu, M. și Mărgărit, M. (2010) 'Sultana, com. Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu', în M.V. Angelescu, C. Bem, I. Oberländer-Târnoveanu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2009*, pp. 176-8, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală și Muzeul Național de Istorie a României.
- Voinea, V., **Neagu, G.**, Szmoniewski, B., Petcu, R., Bălășescu, A., Radu, V., Popa, E., Soficaru, A., Cărpuş, C. și Cărpuş, L. (2010) 'Cheia, com. Grădina, jud. Constanța, Punct: Vatra satului, Peștera La Izvor, Peștera La Baba, Peștera X', în M.V. Angelescu, C. Bem, I. Oberländer-Târnoveanu și F. Vasilescu (ed.) *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2009*, pp. 54-7, București: cIMeC - Institutul de Memorie Culturală și Muzeul Național de Istorie a României.

1

2

3

4

5

6

1-6. George Neagu pe șantierul arheologic Sultana 'Malu Roșu': **1.** în timpul cercetării locuinței nr. 4 (2004); **2.** la trasarea secțiunilor din sectorul necropolă (2009); **3.** împreună cu Valentina Voinea (stânga) în timpul cercetării locuinței nr. 1 (2005); **4.** împreună cu Vladimir Slavchev (dreapta) în campania 2005; **5.** împreună cu Andrei Heroiu (dreapta) în timpul cercetării locuinței nr. 1 (2005); **6.** împreună cu Bogdan Bogatu (dreapta) în timpul desenării unui profil din Son 1/2005, sector necropolă (foto V. Voinea, T. Ignat, C. Lazăr).

1

2

3

4

5

6

1. George Neagu în perieghetză la Chiselet 'Grădiștea Fundeanca', jud. Călărași, în anul 2005 (foto V. Voinea). **2.** În vizită la Muzeul Civilizației Gumelnița, Oltenița, în anul 2005. De la stânga la dreapta: Done Șerbănescu, Andrei Heroiu, Valentina Voinea, Tiberiu Potârniche, Cătălina Răduș și George Neagu (foto C. Lazăr). **3.** George Neagu în perieghetză pe malul Dunării, în anul 2005 (foto V. Voinea). **4.** Pe șantierul arheologic Sultana 'Malu Roșu', împreună cu Virginia Oană (stânga), recoltând un vas din locuința nr. 2 (foto C. Lazăr). **5.** La a XL-a Sesiune Națională de Rapoarte Arheologice, Constanța 2006, împreună cu (de la dreapta la stânga) Valentina Voinea și Carmen Bem (foto C. Lazăr). **6.** La Sesiunea Internațională Pontica, Constanța 2007, împreună cu Radian Andreescu (foto C. Lazăr).